

De In-Made praktijkschool

De In-Made praktijkschool is sinds 2017 het model van praktijkleren binnen de penitentiaire arbeidsbedrijven, waarbij gedetineerden een portfolio opbouwen met verworven werknemers- en beroepsvaardigheden. Ze bouwen zo een branchegericht Ervaringsprofiel op dat bij vertrek wordt omgezet in een Praktijkverklaring (S-BB erkend).

Verreweg de meeste gedetineerden (99,4%) verblijven te kort in gesloten detentie om een vakdiploma op MBO niveau te behalen¹. Om gedetineerden bij vertrek toch iets van waarde mee te kunnen geven, beginnen we vanaf dag één op de arbeid met het in beeld brengen van gedrag en motivatie. Gedetineerden die gemotiveerd zijn (of geraken) om na detentie te gaan werken, komen in aanmerking voor het vastleggen en certificeren van werknemersvaardigheden. Vervolgens kunnen zij beroepsgerichte vaardigheden ontwikkelen en waar nodig korte cursussen volgen, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid (VCA), hygiëne (HACCP) of het besturen van een heftruck. De In-Made werkplekken fungeren als plekken waar de beroepspraktijkvorming voor het MBO kan plaatsvinden.

Afhankelijk van de lengte van het verblijf en de mogelijkheden van de gedetineerde kunnen ook de theoretische vakken voor een MBO diploma aangeboden worden en kan een volledig MBO examen worden afgelegd. Ook kan een gedetineerde het leertraject na detentie in een erkend leerbedrijf voortzetten.

De werkmeesters in de PI's zijn eind 2019 allemaal opgeleid tot praktijkopleider specifieke doelgroepen en de werkplekken in de PI's zijn S-BB erkend leerbedrijf.

Detentie en arbeid

Gedetineerden in een penitentiaire inrichting werken minimaal 20 uur per week in het productiebedrijf In-Made. Werken in detentie heeft meerdere doelen; het vullen van het dagprogramma van de gedetineerde met een zinvolle activiteit, het leren werken in een omgeving die eisen stelt en het verdienen van een (bescheiden) vergoeding. Maar het belangrijkste doel is om gedetineerden voor te bereiden op het verkrijgen en behouden van betaalde arbeid. De penitentiaire arbeid is in het afgelopen decennium sterk geprofessionaliseerd en het accent verschuift nu van detentie naar re-integratie. Werk is niet meer een doel op zich, maar een stap naar de arbeidsmarkt. De instrumenten die we daarvoor toepassen vormen de toeleiding naar werk, die de naam Ex-Made draagt.

Werken en leren

Binnen de PI waren werk en onderwijs altijd twee gescheiden domeinen. Door het invoeren van de In-Made praktijkschool kunnen de docenten in de PI zich richter inzetten om de vakscholing te ondersteunen en de bij het vak behorende theorie en algemene vakken (Nederlands, Rekenen en Burgerschap) aanbieden. Van de werkmeesters wordt verwacht dat ze objectief kunnen beoordelen welke vaardigheden en werkprocessen gedetineerden beheersen en dat ze hierover periodiek kunnen rapporteren. Methodiek en opleidingen van de In-Made praktijkschool worden verzorgd door een externe onderwijspartner (AndereStart), die ook ondersteunt bij de (kwaliteits)borging van de praktijkschool en het verstrekken van de praktijkverklaringen. Vanaf 2019 worden jaarlijks 1000 volledige ervaringsprofielen uitgereikt.

¹ Het halen van een MBO2 diploma kost 2 jaar. Bij een straf van 6 jaar blijft na aftrek van voorarrest, detentiefasering en voorwaardelijk invrijheidstelling precies die twee jaar over.

Buiten verder gaan

Gedetineerden kunnen in de laatste fase van detentie (onder voorwaarde van goed gedrag en beperkt risico) buiten de PI gaan werken. Ook hierin is een positieve ontwikkeling gaande. Het aantal speciale gevangenisstrafplaatsen waar gedetineerden buiten mogen werken wordt afgebouwd ten gunste van een dekkend netwerk van beperkt beveiligde afdelingen in gewone gevangenisstrafplaatsen. De huidige open gevangenisstrafplaatsen bevinden zich grotendeels aan de randen van het land en nauwelijks in de buurt van grote steden (m.u.v. de regio Dordrecht-Rotterdam). Inwoners uit andere regio's werken dan weliswaar buiten de gevangenisstrafplaats, maar op een plek die te ver van hun woonplaats is om daar te kunnen blijven na detentie.

Een belangrijke motivatie van gedetineerden voor het verblijf in een open gevangenisstrafplaats, is het wekelijks weekendverlof. In de Beperkt Beveiligde Afdeling zijn die zaken (werken en verlof) losgekoppeld en is buiten werken gericht op het verkrijgen en behouden van betaalde arbeid na detentie, al dan niet in combinatie met het afronden van een leertraject.

Jobcoaching

De arbeidsmarkt is momenteel zo ruim, dat iedereen die gezond is, wil en kan werken, ook wel aan een baan kan komen en het minimumloon kan verdienen. Het accent verschuift daarbij van het opdoen van werkervaring naar duurzame arbeid en baanbehoud. Zolang er een justitiële titel is, verzorgen (senior) casemanagers van het gevangeniswezen jobcoaching. Ze coachen de gedetineerden bij het werknemerschap en begeleiden hen bij problemen die kunnen opdoemen. Na detentie dreigt vaak een gat te ontstaan en kunnen kleine problemen in het leven van een ex-gedetineerde makkelijk escaleren. Werkgevers zijn om die reden huiverig om ex-gedetineerden in vaste dienst te nemen. Daarom financiert DJI samen met MEE.NL in vier regio's een nazorgpilot voor gedetineerden die via de In-Made praktijkschool een Ex-Made traject volgen en (bijna) aan het werk zijn. Het doel van deze pilot is om de gemeenten enthousiast te maken voor deze aanpak zodat zij hierin willen investeren.

De Beschrijving Getoond Gedrag (BGG)

De BGG is een instrument van Ex-Made om te voorzien in een aanbeveling aan een toekomstige werkgever van een gedetineerde. Het laat zien dat de gedetineerde zich goed gemotiveerd heeft ingezet tijdens detentie. De BGG is gebaseerd op een opgebouwd portfolio van werkzaamheden en cursussen die de gedetineerde heeft gevolgd. Daarnaast is de BGG een belangrijk document om in te brengen bij de aanvraag van een officiële Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Met de invoering van de In-Made praktijkschool (waar eveneens aan portfolio-opbouw wordt gewerkt) smelten deze twee instrumenten op den duur samen in één werkproces.